

ZABELEŽKA

Uvodna delavnica projekta LIFE PodnebnaPot2050, KJE SMO IN KAM SMO NAMENJENI? – Pomen spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050, ki je potekala v sredo, 27. septembra 2017, ob 9.30 uri v Hiši EU

Zabeležka uvodne delavnice projekta LIFE Podnebna pot 2050 zajema ključne poudarke iz delavnice, v prilogi pa so podrobni zapisi iz predstavitev. Vprašanja in teme, ki jih je delavnica odprla, so precej široke in projekt vseh tem ne naslavlja. Pri poudarkih je v desnem stolpcu (Projekt LIFE Podnebna pot) zapisano, kako bo določeno vprašanje naslovljeno znotraj projekta Podnebna pot 2050. Kljub vsemu smo v zabeležki zapisali tudi ostala izpostavljena vprašanja, v vednost, da so bila identificirana in se jih lahko posreduje pristojnim ministrstvom/institucijam.

KLJUČNI POUODARKI DELAVNICE

POUDARKI	Projekt LIFE Podnebna pot 2050
<u>Zbiranje podatkov in povezovanje baz podatkov</u>	
<u>Povezane baze podatkov bi omogočile boljše spremljanje učinkov ukrepov.</u> Zaenkrat ni zakonske podlage, ki bi uslužbencem Eko sklada omogočila, da bi avtomatsko pridobili podatke iz drugih baz podatkov (npr. kot zunanji uporabnik vstopajo v E-prostor). Ti bi bili lahko na voljo za ves javni sektor. Podatki iz baze Eko sklada se tudi ne vpisujejo v nobeno drugo podatkovno zbirko (npr. energetske izkaznice). Problem je odsotnost zakonske podlage za dostop do teh podatkov.	
<u>Predlagano je oblikovanje skupne baze, kamor bi se sproti nalagali vsi podatki in bi bila vsem dostopna. V kolikor bo zakonska podlaga, bo Eko sklad v tako bazo lahko nalagal podatke o ukrepih za zmanjševanje emisij TGP. <u>Predlog podprejo tudi nekateri drugi udeleženci delavnice.</u></u>	V okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050 izdelava skupne baze ni predvidena. Projekt gradi na obstoječih bazah podatkov.
Da bi dobili tovrstno bazo, ne manjka več veliko. V pripravi je baza E-prostor, financirana iz sredstev kohezijskega sklada. V to bazo bodo vključene informacije o energetske izkaznicah, podatki iz baze dimnikarjev. V to bazo, bi lahko Eko sklad prispeval podatke. Obstaja tudi strategija uporabe digitalnih podatkov, ki jo je pripravil MJU.	

<u>Administrativno breme zbiranja podatkov</u>		
<p>SURS je poudaril, da je administrativno breme manjše, če vsi uporabniki podatkov svoje potrebe po podatkih združijo in se povežejo pri zbiranju podatkov enkrat za več namenov. Predstavljen je bil primer uspešnega sodelovanja SURS in MzI, v okviru katerega MzI zbira podatke za svoj namen; iste podatke SURS uporabi za statistični namen.</p>		
<p>MKGP izpostavi, da bi bilo nujno preiti s spremljanja učinkov ukrepov, ki prispevajo k zmanjševanju emisij TGP, na opisni ravni, k oblikovanju jasnih kvantitativnih kazalnikov za merjenja učinkov na področju podnebnih sprememb že v fazi snovanja ukrepov. To sicer pomeni, da je treba ob razpisih zahtevati dodatne podatke, ki povečajo administrativno breme uslužbencev pri zbiranju podatkov, vendar je zaradi s tem doseženega povečanja učinkovitosti spremljanja izvajanja ukrepov (spremljanje več vidikov učinkovitosti ukrepov: ekonomsko, okoljsko, podnebno...) to breme znosno.</p>		<p>V okviru projekta bodo njegovi izvajalci skupaj z MKGP podrobneje pogledali, katere korake je potrebno izvesti in katere je možno izvesti v okviru projekta za kvantificiranje učinkov (koraki pri metodologiji, zbiranje podatkov, potrebne informacije...)</p>
<u>Metodologije za ocenjevanje ukrepov</u>		
<p>Eko sklad opozori, da učinke ukrepov financiranih iz prispevka za učinkovito rabo energije vrednoti po usklajeni metodologiji na podlagi Pravidnika, medtem ko to ne velja za ukrepe financirane iz sredstev podnebnega sklada. Skupni imenovalci ukrepov URE in OVE, so sicer emisije TGP.</p> <p>Izpostavi tudi pomembnost uporabe iste metodologije pri zajemanju podatkov v daljši časovni vrsti - s tem je omogočena primerjava po letih.</p> <p>Na ravni EU se uporablja pri spremljanju ukrepov vrsta različnih metodologij (različne metodologije se uporabljajo za spremljanje različnih ciljev iste direktive, kot je to npr. EED, ali pa se učinke na zmanjšanje emisij TGP obravnava različno v dveh direktivah, ki obe obravnavata biogoriva.. Na ravni EU je predvideno čim bolj poenoteno spremljanje ukrepov v okviru Uredbe o upravljanju Energetske Unije, vendar lahko pričakujemo, da bodo nekatere različne zahteve ostale (npr. spremljanje zmanjšanja neposrednih emisij TGP v državi ali zmanjšanja emisij v življenjski dobi produkta, kot je to primer pri spremljanju učinka biogoriv na zmanjšanje emisij TGP).</p>		<p>V okviru projekta so predvidene tudi naloge za nadgradnjo metodologije spremljanja učinkov ukrepov.</p> <p>V okviru projekta bo metodologija poenotena tam, kjer bo to mogoče in smiselno.</p> <p>V okviru projekta lahko oblikujemo tudi konkretne predloge za Evropsko komisijo za poenostavitve oz. poenotenje spremljanja.</p>

<p>Za vrednotenje ukrepov učinkovite rabe v kmetijstvu manjka metodologija. Gre predvsem za male sisteme. Manjka tudi metodologija za vrednotenje ogljičnega odtisa kmetij. MKGP predlaga, da bi se v sklopu projekta Podnebna pot 2050 oblikoval predlog metodologije za spremljanje učinkov ukrepov Programa razvoja podeželja (na področju blaženja podnebnih sprememb). Tovrstna vaja bi bila koristna za izboljšanje poročanje OP TGP in za snovanje novega PRP za obdobje po letu 2020.</p>		<p>V sklopu projekta bomo organizirali delavnico za odločevalce namenjeno nadgradnji poročanja o izvajanju OP TGP namenjeno metodologiji izračunov toplogrednih plinov v kmetijstvu.</p>
<p><u>Stroški ukrepov</u></p>		<p>V okviru projekta bo vzpostavljeno finančno spremljanje sredstev, namenjenih zmanjševanju emisij TGP. Stroškovna učinkovitost ukrepov bo naslovljena v omejenem obsegu.</p>
<p>V interesu države je nujno oceniti učinkovitost glede na izdatke, vrednotiti ali je izdatek ustrezen temu, kar ukrep doprinese.</p>		
<p>Pojavljajo se tudi problemi: ukrepi so dolgoročni – imajo učinke v daljšem obdobju, stroški pa nastanejo v enem letu. Pri evalvaciji je to časovno razvlečenost treba korektno zajeti.</p>		
<p><u>Dostopnost in kakovost spremljanja ukrepov</u></p>		
<p>Mzl izpostavi, da so pri podlagah za odločanje pomembne kakovost, odzivnost in razumljivost. Potrebujejo podatke o tem, ali so ukrepi izvedljivi, ustrezni, izmerljivi, ustrezni.</p> <p><u>Rešitev vidijo v tem, da bi bile podlage za odločanje dostopne na enem mestu, v podatkovni bazi, trenutno spremljanje ne omogoča nobene preglednosti.</u></p> <p>Pomembna je tudi poraba časa, potrebnega za iskanje informacije, baza mora omogočati iskanje.</p> <p>Informacije morajo biti razumljive.</p> <p>Koristne so tudi žive predstavitev izdelovalcev analiz in poročil.</p>		<p>Eden od ciljev projekta LIFE Podnebna pot 2050 je tudi, da bodo rezultati spremljanja vseh ukrepov na področju URE, OVE in zmanjšanja emisij TGP zbrani na enem mestu.</p>
<p>Evropska komisija ima vzpostavljen sistem nadzora nad kakovostjo emisijskih evidenc, poročanja o ukrepih in projekcij v okviru spremljanja po Uredbi MMR, kar bo nadgradila in razširila na druga področja v okviru Uredbe o upravljanju Energetske unije.</p>		

<p>Spremljanje izvajanja je potrebno predvideti že ob pripravi politik in ukrepov, in če je potrebno, se za poročanje pripravi predpis.</p>		
<p><u>Podatki o rabi tal in spremembi rabe tal</u></p>		<p>Projekt LIFE Podnebna pot neposredno tega vprašanja ne naslavlja</p>
<p>Prostorski portal MKGP je namenjen spremljanju subvencij v kmetijstvu. Z leti se metodologija spreminja, ker se prilagaja spremembam metodologije za spremljanje subvencij. Na podlagi tega vira podatkov zato ni mogoče kakovostno oceniti spremembe rabe tal.</p> <p>Potrebovali bi enotne klasifikacije, ki bi bile koristne za več sektorjev.</p> <p>Malo je podatkov o nekmetijskih površinah.</p> <p><u>Potrebna je pobuda za poenotenje klasifikacij. To pobudo bi lahko dalo ministrstvo, pristojno za prostor.</u></p> <p>Na MOP sta dve bazi – obstaja tudi baza po zakonu o monitoringu tal za onesnaženje. Ta baza pa ne vključuje monitoringa tal potrebnega za evidence LULUCF.</p> <p>Ni povezave med oddelki MOP, ni navodila za poenoten monitoring tal. Še manj povezave je med ministrstvi.</p> <p>Nekatere podatke imajo občine in večina teh podatkov ni dostopnih. Ti podatki so težava. Potrebni so tudi podatki o občinskih prostorskih načrtih.</p> <p>Potrebno opredeliti, kateri podatki nam manjkajo.</p>		
<p><u>Pristojnosti za spremljanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP</u></p> <p>MOP je pristojen za podnebno politiko, vendar pa je pristojen za izvajanje ukrepov samo na omejenem segmentu ukrepov (odpadki in nekaj drugih ukrepov). Pristojnosti sektorjev za izvajanje ukrepov so jasne, niso pa povsem določene pristojnosti po sektorjih za doseganje ciljev in spremljanje učinkov na zmanjšanje emisij TGP. To otežuje pravočasno ukrepanje, v primeru odstopanja od ciljev v posameznem sektorju.</p> <p>Premalo je medresorskega povezovanja, vendar obstajajo primeri dobre prakse povezovanja pri oblikovanju ukrepov (primer MOP in MzI pri spodbujanju priprave celostnih prometnih strategij).</p> <p>Za nekatere ukrepe (npr. promet) se učinki na zmanjšanje emisij TGP spremljajo v okviru izvajanja</p>		

Kohezijske politike.		
<u>Uporabnost rezultatov</u>		
<p>MOP izpostavi, da pri svojem delu potrebuje <u>bolj sprotno spremljanje izvajanja ukrepov</u>, glede na sedaj vzpostavljeno. Potrebuje tudi bolj točno sliko, kako se izvajanje ukrepov odraža na emisijskih evidencah.</p> <p>Eko sklad napoveduje, da bo zaradi zaostankov pri doseganju ciljev OVE, v prihodnje v večji meri, kot so prvotno načrtovali, spodbujal projekte samooskrbe z električno energijo iz OVE.</p> <p>MzI, direktorat za energijo, ugotavlja, da ne razpolagajo z uporabnimi rezultati glede prihrankov pri ukrepu obračunavanja porabe toplote glede na dejansko porabo.</p> <p>MzI, direktorat za promet, ugotavlja, da nimajo metodologije za vrednotenje učinkov ukrepov trajnostne mobilnosti, kot so pešačenje in kolesarjenje, na zmanjšanje emisij TGP. SURS začne z anketo za spremljanje mobilnosti prebivalcev in načrtuje, da bodo statistično raziskovanje, ki ga izvajajo, ponovili v rednih časovnih razmikih.</p> <p>Nekatere ukrepe v kmetijstvu, ki imajo največji prispevek k zmanjšanju emisij TGP, je Komisija v predlogu PRP zavrnila, ker učinki ukrepov niso bili dovolj dobro ovrednoteni. Zato je bil ta ukrep, računanje obrokov pri krmljenju krav, vključen v pilotni projekt.</p>		Projekt LIFE Podnebna pot bo vsako leto izbrane ukrepe analiziral sprotno
<u>Povezovanje pristojnih</u>		
<p><u>Udeleženci delavnice izpostavijo, da pri izvajanju OP TGP in drugih programskih dokumentov pogosto ni horizontalne povezave med osebami na istem ministrstvu, še manj je povezave med ministrstvi.</u></p> <p><u>Potrebno je bolj učinkovito povezovanje ministrstev pri spremljanju sektorskih rezultatov.</u></p>		<p>Cilj aktivnosti C5 projekta LIFE Podnebna pot 2050 je tudi izboljšanje sodelovanja vseh, ki so pristojni za izvajanje ukrepov, ki prispevajo k zmanjševanju emisij TGP.</p> <p>Projekt bo prispeval k rešitvi tega vprašanja, vendar pa je problematiko potrebno nasloviti bistveno širše, tudi zunaj projekta.</p>
Odločevalci na višjih ravneh niso seznanjeni z rezultati		IJS bo v okviru aktivnosti C5 projekta LIFE Podnebna Pot

spremljanja izvajanja ukrepov.		2050 organiziral dogodek za odločevalce na višjih ravneh, kjer bodo predstavljeni projekt in rezultati spremljanja izvajanja ukrepov.
Različne ravni odločanja je potrebno dovolj jasno poimenovati.		
<p><u>Zbiranje podatkov</u></p> <p>Dejstvo je, da tudi z anketnim zbiranjem, ne pridobimo točnih, temveč le okvirne podatke.</p> <p>Kakovost podatkov je razvidna šele, ko jih začnemo uporabljati.</p> <p>Anketiranci ne dajejo pravih informacij in niso odzivni na zbiranje podatkov, ker se bojijo posledic, npr. novih obveznosti.</p> <p>Problem je tudi, da se zahteva preveč podatkov.</p>		

Z uvodno delavnico se je pričel tudi proces koordinacijskega procesa na področju spremljanja izvajanja ukrepov OP TGP. Za pripravo prvega Podnebnega ogledala, ki bo izšlo aprila 2018, bodo v mesecu novembru za potrebe zbiranja informacij o izvajanju ukrepov na pristojnih ministrstvih organizirani delovni sestanki, pristojne osebe za spremljanje izvajanja ukrepov pa bodo po elektronski pošti prejele tudi vprašalnik o izvajanju ukrepov (nekateri ste vprašalnik izpolnjevali že lansko leto). Že vnaprej se vam za vašo pomoč in sodelovanje najlepše zahvaljujemo.

PRILOGA: PODROBNO O DELAVNICI

UVODNE PREDSTAVITVE

Uroš Vajgl, Ministrstvo za okolje: Projekt Podnebna pot 2050 se navezuje na OPTGP. Spremljanje, ki ga zajema OPTGP, poteka na štirih ravneh: spremljanje emisij, kvalitativno spremljanje ukrepov, s kazalci se spremlja ali gredo ukrepi v pravi smeri in spremljanje finančnega izvajanja. Prvo poročilo je bilo narejeno v začetku leta 2016. Pri drugem poročilu je malo zamude. Ministrstvo bo od projekta dobilo, zmanjšanje administrativnega bremena spremljanja, povečano uporabno vrednost podatkov za podnebno upravljanje in izboljšanje kakovosti in uporabnosti sistema spremljanja (poenotenje metodologij spremljanja). Celotno spremljanje in poročanje o izvajanju OP TGP bo potekalo skozi ta projekt, tekom projekta se bo spremljanje tudi nadgradilo, saj naj bi projekt pomagal zapolniti tudi nekatere vrzeli.

Kaj vse že spremljamo in kako rezultate spremljanja uporabljamo –primeri spremljanja izvajanja ukrepov in programov ter doseganja ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP

Eko sklad, mag. Hinko Šolinc: Eko sklad se financira iz dveh virov – iz prispevka za energetske učinkovitost in Sklada za podnebne spremembe, iz teh sredstev dodeljuje subvencije za izvajanje ukrepov. Vsak subvencioniran ukrep spremljajo v bazi, v kateri imajo podatke o prejemniku nepovratnih sredstev in izvedenem ukrepu (npr. vrsta ukrepa, naprava, moč, površina toplotne izolacije idr.). Do podatkov večina udeležencev delavnice že dostopa preko sodelavca Eko sklada, od katerega pridobijo podatke v excel tabeli. Podatke uporabljajo MOP, Borzen, IJS idr., podatke pridobijo na zahtevo. Nekateri podatki Eko sklada so javno objavljeni (o prejemnikih subvencij) za to objavo so zakonske podlage urejene, te podatke Borzen prikazuje v okviru aplikacije ENGIS. Problem teh podatkov je v tem, da se objavlja naslov prejemnika pomoči ne pa lokacije, kje je ukrep izveden.,

Agencija za energijo, mag. Alenka Domjan: Podatke zbirajo in analizirajo. Agenciji so z energetskega zakonom EZ-1 dana pooblastila za izvajanje dela politike spodbujanja URE in OVE. Agencija je pristojna za izdajo deklaracij za proizvodne naprave OVE in SPTE, za izdajo potrdil o izvoru elektrike in dodelitev podpor za elektriko, proizvedeno iz OVE in v SPTE in zbira ter razpolaga s podatki, zbranimi v okviru teh pooblastil (npr. nazivna električna moč naprav, za SPTE tudi toplotna moč, proizvedena električna energija, vrednosti državnih pomoči itd.). Podatke dobijo iz svojih baz, baz Borzena in systemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije. Podatki so analizirani in zapisani v letnem Poročilu o doseganju nacionalnih ciljev na področju obnovljivih virov in soproizvodnje. Gre za celostni prikaz razvoja sheme, doprinos sheme k ciljem, obsegu državnih pomoči in vrednotenje rezultatov ukrepov. Poleg tega je agencija pooblaščenca tudi za zbiranje podatkov o doseženih prihrankih energije, ki jih dosežejo dobavitelji energentov pri končnih odjemalcih in poročanje o doseženih ciljih v okviru izvajanja 7. člena Direktive o energetske učinkovitosti. Zbirajo podatke o prodani količini energije, izvedenih ukrepih in doseženih prihrankih, ovrednotenih z metodologijami, ki so opredeljene v pravilniku. Agencija analizira in izdela poročilo. Pri spremljanju ugotovljajo pomanjkljivosti, ki jih je potrebno razrešiti. Npr. število dobaviteljev lesne biomase je zelo veliko prodajalcev, ni enotnega registra prodajalcev, torej ne zajamejo vseh, ki bi bili obvezani izvajati.

Ministrstvo za infrastrukturo, DE, Andreja Belavić Benedik: predstavljena je bila odgovornost ministrstva pri pripravi URE in OVE politik. Želja ministrstva znotraj projekta LIFE Podnebna pot 2050 je povezovanje odločevalcev, da pridejo do skupnega cilja. S trenutno politiko verjetno ne bomo dosegli cilja 25-odstotnega deleža OVE v rabi bruto končne energije – cilje bomo verjetno dosegli pri ogrevanju in hlajenju, medtem ko pri prometu in rabi električne energije zaostajamo za načrti. MzI zbira energetske podatke, podatki se osvežujejo letno in mesečno.

Ministrstvo za infrastrukturo, DE, Marko Suhadolc: predstavljeni so bili cilji Slovenije na področju zmanjševanja rabe primarne energije in CO₂ in direktive iz katerih ti cilji izhajajo. Predstavljen je bil akcijski načrt Slovenije za učinkovito rabo energije (AN URE 2020). Ministrstvo spremlja in poroča o izvajanju ukrepov AN URE in o tem poroča EU. Izpostavljeno je bilo, da spremljanje izvajanja ukrepov predstavlja podlago za nadaljnje odločanje pri načrtovanju ukrepov, analiza dosedanjega izvajanja je sestavni del akcijskega načrta. Ali so ukrepi ustrezni, ali jih je treba izboljšati, ali delujejo? Ali so ukrepi izvedljivi ustrezni, izvedljivi, prihranki prav določeni. Hitrejše spremljanje. Želeli bi si večjo razumljivost poročanja.

Pomembno je tudi, da so informacije dostopne na enem mestu, npr. v obliki podatkovne baze za vse razsežnosti. Preveč časa je potrebnega za iskanje informacij, ki bi morale biti na razpolago na pregleden način. Koristne so tudi žive predstavitve, ki jih izvedejo pripravljavci poročil. Poročila so javno objavljena.

Ministrstvo za okolje in prostor, Zorana Komar: njihovo ministrstvo je pristojno za redno izvajanje ukrepov iz OP TGP. Pomen spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP. Pomemben je odraz ukrepov v evidencah emisij – saj se z evidencami preverja izpolnjevanje cilja. OP TGP integrira ukrepe iz drugih sektorjev, programov. Sistem vrednotenja ukrepov, Vrzeli je več: stanje pred izvedbo ukrepe npr, ni znano. Cilji po letu 2020 bodo zahtevnejši in bodo zahtevali bolj strogo spremljanje izvajanja.

Statistični urad RS, Mojca Suvorov: poudarjen je bil pomen spremljanja in predstavljen primer sodelovanja z MzI, v okviru katerega se zbirajo podatki za več kot en namen. Administrativno breme je manjše, če vsi uporabniki podatkov svoje potrebe po podatkih združijo in povežejo v zbiranje podatkov enkrat za več namenov. Spremljanje izvajanja je potrebno predvideti že ob pripravi politik in ukrepov in če je potrebno se za poročanje pripraviti predpis.

REZULTATI ODGOVOROV NA 1 SKLOP DISKUSIJSKIH VPRAŠANJ

Kako zagotoviti kakovostne in uporabne informacije za odločanje?

1. Ste seznanjeni z rezultati spremljanja izvajanja ukrepov OP TGP ali podobnih programskih dokumentov npr. AN URE (skupno, posamezni ukrepi)?
DA 8 oz. 47,0 %
NE 1 oz. 5,9 %
Delno 8 oz. 47,0 %
  - za področje kmetijstva (2)
  - za področje LULUCF (2)
  - za svoje področje oz. področje, ki ga pokrivam (2)
  - za nekatere ukrep (OP TGP) bolj, za druge (AN URE) manj (1)
  - ne potrebujem podrobnosti, pogledam le ključne informacije (1)
2. Ali te rezultate oz. rezultate kakšnega drugega spremljanja (npr. podatki iz baze Eko sklada itd.) uporabljate pri svojem delu – npr. pri načrtovanju nadaljnjega izvajanja ukrepa/programa? (npr. se na podlagi zaključkov odločite za kakšne korekcije izvajanja, dodatno analizo itd.)
DA 7 oz. 41,2 %
NE 3 oz. 17,6 %
Delno 7 oz. 41,2 %
  - za področje kmetijstva (2)
  - pri nekaterih aktivnostih (1)
  - v obsegu naših nalog (1)
  - del podatkov iz poročila (1)
  - brez obrazložitve (2)
3. Ali so po vašem mnenju oblikovalci politik dovolj seznanjeni z rezultati spremljanja izvajanja ukrepov OP TGP ali podobnih programskih dokumentov? (npr. državni sekretarji, pristojni ministri, parlamentarci itd.)
DA 0 oz. 0,0 %
NE 13 oz. 86,7 %
Delno 2 oz. 13,3 %
  - za 1 vprašanje na leto (1)
  - brez obrazložitve (1)

